

Ο Δια-Μεσογειακός στρατηγικός άξονας της Τουρκίας προς την Αφρική: Η Λιβυκή παράμετρος.

5η Εσπερίδα IENE 'Ενέργεια και Γεωπολιτική'

3η Συνεδρία

Ο κόσμος μετά τον Πόλεμο στην Ουκρανία: Δύση vs. υπόλοιπος κόσμος;

21 Μαρτίου 2023

Δρ. Θρασύβουλος Ν. Μαρκέτος

Επιστημονικός Συνεργάτης IENE

Ερευνητικός Συνεργάτης, Επισκέπτης Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Ερευνητικός Συνεργάτης, Διδάσκων, Ινστ. Διαρκούς Επιμόρφωσης ΥΕΘΑ

Γεωπολιτική σημασία Ανατολικής Μεσογείου

Στο πλαίσιο κατακερματισμένου κόσμου, όπου από μέσα δεκ/τίας 2000 στην MENA αμφισβητείται το Δυτικό Μοντέλο σε πνευματικό, πολιτικό και διεθνές επίπεδο και αναζητούνται εναλλακτικά (Κινεζικό, Ρωσικό, Νεο-Οθωμανικό, Ισλαμικό)

η **AM** στο όριο γεωπολιτικών ταλαντώσεων ΗΠΑ-Κίνας-Ρωσίας, αναπαριστά τον *αναδυόμενο νέο κόσμο*.

Από τα τέλη δεκ/τίας 2010, το **διακριτό γεωπολιτικό σύστημα της AM**

(20% παγκόσμιας θαλάσσιας κυκλοφορίας, 15% εμπορίου) επανακτά

-έναντι της δια-ατλαντικής εμπορευματικής οδού- γεωπολιτική σημασία

με **μεσανατολικό πρόσημο** σε συνέχεια:

1. οικονομικής κρίσης 2008: επιδείνωση οικονομικών συνθηκών,
2. κοινωνικο-πολιτικών μεταλλαγών MENA ("Αραβική Άνοιξη" 2011-2014),
3. κενών ασφαλείας λόγω κατάρρευσης Λιβύης και εξασθένησης Συρίας (2011),
4. μεταναστευτικών ροών προς Τουρκία και ΕΕ (2015-σήμερα),
5. ανακάλυψη υδρο/κων Α.Μ. (2009): επιδείνωση θαλασσιών διενέξεων.

Η σημαντική **συρρίκνωση ισχύος ΗΠΑ στην ΜΑ** από τέλη δεκαετίας 2010, επιτρέπει σε περιφέρειες και μικρού ή μεγαλύτερου βεληνεκούς κράτη (Τουρκία, Ιράν) να γίνουν πιο εξωστρεφή και δυναμικά.

Καθιστούν **ανισομερή** και **ασταθή την περιφερειακή κατανομή ισχύος**, προσομοιάζουσα σε **πολυπολική περιφερειακή τάξη πραγμάτων**.

Η υπο-περιφέρεια **AM χαρακτηρίζεται από**: διευρυνόμενα δίκτυα συνεργασίας, και νέα πεδία ανταγωνισμού όπως οι φυσικοί πόροι

Στρατηγικός επαναπροσανατολισμός Τουρκίας: δια-περιφερειακή δύναμη

Με το τέλος του 'Ψυχρού Πολέμου', η **Τουρκία** ήδη από δεκ/τία '90 και από 2002 (ΑΚΡ) ανέτρεψε

αμυντική συλλογιστική διατήρησης εδαφικής ακεραιότητας έναντι ανερχόμενης ΕΣΣΔ σε περιοχές Μαύρης θ. και Μ.Α. βάσει Συνθ. Λωζάννης (1923), μέσω

διεκδίκησης ρόλου ανεξάρτητης έναντι ΗΠΑ **δια-περιφερειακής δύναμης ενεργειακής και εμπορικής συνδεσιμότητας Ευρώπης-Αφρικής-Ασίας** σε δύο ομόκεντρους άξονες:

1. στην Α.Μ. και 2. περιοχή 19ου Β. παραλλήλου από το δυτικό Σαχέλ μέχρι το Σουδάν.

Η ρήξη εμπιστοσύνης έναντι ΗΠΑ (απόπειρα προξικοπήματος 2016), οδήγησε σε διεκδίκηση ανεξαρτητού περιφερειακού ρόλου μέσω **στρατηγικής "Γαλάζιας Πατρίδας" (Mavi Vatan)**

από την Α.Μ. μέσω διώρυγας Σουέζ, Ερυθράς θ. και Δ. Ινδικού ω., εδραζόμενη επί τριών αξόνων :

1. αναπτυξης σχέσεων με Ρ. και Κ.,

2. προβολής ναυτικής ισχύος στην ανοικτή θάλασσα και

3. υπεράκτιων στρ. βάσεων (εκτός κατεχομένων Κύπρου, Αλβανία, Κατάρ, Σομαλία και Λιβύη-συμφ. στρ. συνεργασίας και χάραξης ΑΟΖ 2019-)

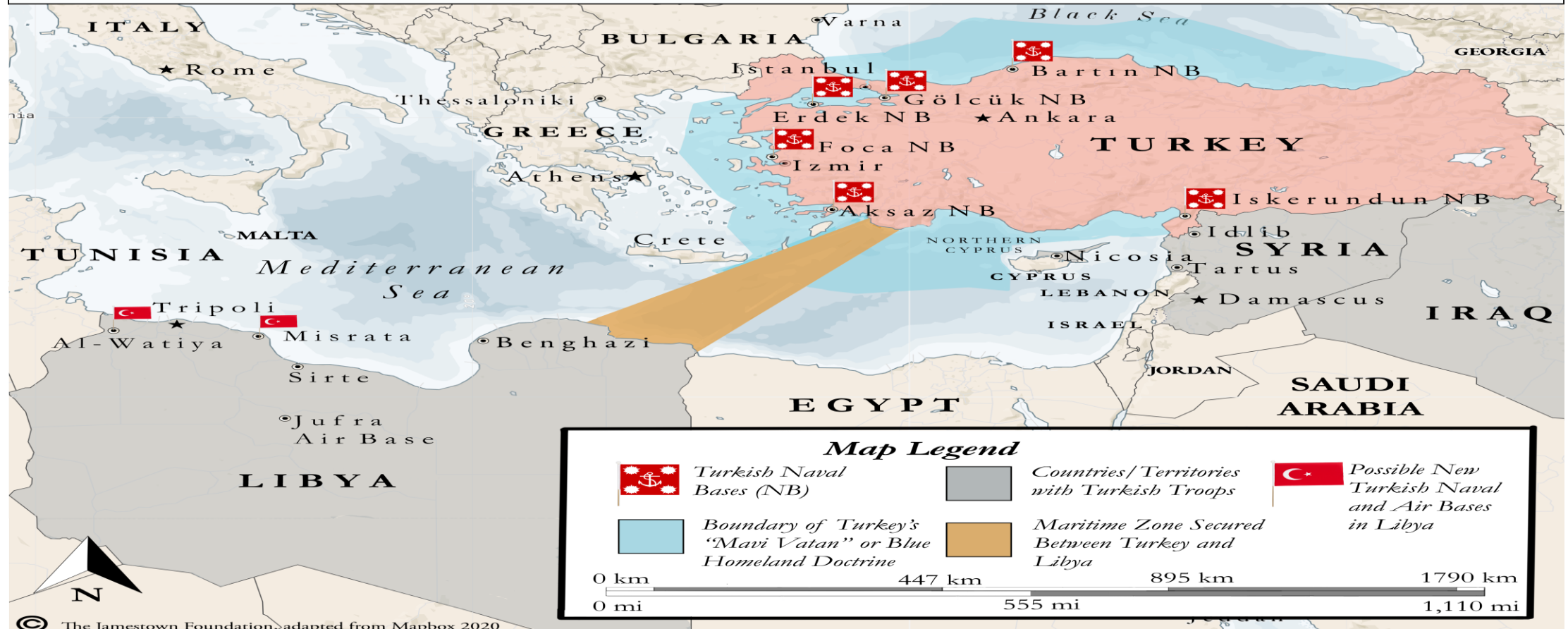
ΠΡΟΣ: 1. **χάραξη θαλασσιών ορίων,**

2. **εκμετάλλευση υπεράκτιων ενεργ. πόρων Α.Μ.** και

3. **αποτροπή αποκλεισμού από Μεσόγειο** από σύμπραξη Ελλ.+Αιγ.

Στρατηγική “Γαλάζιας Πατρίδας” και Σύμφωνο Τουρκίας-Λιβύης περί ΑΟΖ

Turkish Power Projection in the Eastern Mediterranean

Στρατηγική Τουρκίας έναντι Λιβύης

Η **Τουρκία** μέσω ανάπτυξης στρατιωτικών δυνατοτήτων ανοικτής θάλασσας, υπέργαψε με **Λιβύη** συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ (GNA,2019-επιπλέον 16.700 τ.χιλ για Λ.) και ενεργειακής συνεργασίας (GNU,2022) προς: 1. υποστήριξη διεκδικήσεων επί **θαλασσιών ζωνών στην ΑΜ** ('Γαλάζια Πατρίδα') και 2. **επιρροής στην υπο-Σαχάρια Αφρική.**

Η Τ. επενέβη σε εμφύλιο πολ. Λιβύης για να υπονομεύσει εμπορευματοποίηση φ.α. Ισρ, Κύπ και Αιγυπ. προς ΕΕ μέσω σταθμών υγροποίησης Αιγύπτου.

Οι προκεχωρημένες στρ. βάσεις της Τ. στην Λ. διευκολύνουν

τον στόχο της **δια-περιφερειακής συνδεσιμότητας** καθιερώνοντας την ως σημαντικού παίκτη στην Β. Αφρική και πέραν αυτής.

Η αυξανόμενη επιρροή στην γειτονική **Τυνησία** και η αξιοποίηση του δια-Σαχαριανού διαδρόμου προς την Δ. Αφρική της **Αλγερίας,**

αποδίδουν στην Τ. σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο εμπορικών και ενεργειακών οδών που συνδέουν την Μαύρη θ. και την Μ.Α. με την Ευρώπη και την Δ. Αφρική

Διάδρομος Ανατολία/Μαύρη θ.-Βόρειος Αφρική-Σαχέλ μέσω Ιταλίας (λ. Τάραντα και Μάλτας).

Στρατηγική Τουρκίας και Ιταλίας έναντι Λιβυής

Σύμπτωση στόχων σχ. **Τ.** ('Γαλάζια Πατρίδα') κ' **Ιτ.** ('Διευρημμένη Μεσόγειος', Mediterraneo Allargato) έναντι Λιβύης:

1. ενεργειακές **προμήθειες Ιτ.** και **ενεργ. κόμβος προς ΕΕ** (Western Libya Gas Project, GreenStream 11 bcm/y) αντί φ.α. Ρ.,
2. **εμπόριο Τ.**,
3. **μεταναστευτικές ροές Ιτ.**,
4. **αντιπαράθεση με Γαλλία, Ρωσία και Αίγυπτο.**

Δια-Μεσογειακός άξονας Τουρκία-Ιταλία-Τυνησία-Αλγερία-Δ. Αφρική

Οδοί γεωπολιτικής επέκτασης Τουρκίας

Δια-Μεσογειακή συνδεσιμότητα Τουρκίας-Λιβύης έναντι Δια-Μεσογειακής συνδεσιμότητας Ελλάδος-Αιγύπτου

Η στρατιωτική, συμβατική και πολιτική **παρουσία της Τουρκίας στην Λιβύη** αποβλέπει στην **ανατροπή της ενεργ. συνεργασίας Ελλάδος-Αιγύπτου** (EMGF, EuroAfrica Interconnector, αγωγός φ.α. EastMed, GREGY interconnector).

Η **Αίγυπτος** ως αυτόνομης φ.α. (2019), προορίζεται να γίνει κόμβος εξαγωγής φ.α. και ηλ/μου από ΑΠΕ προς ΕΕ ενώ

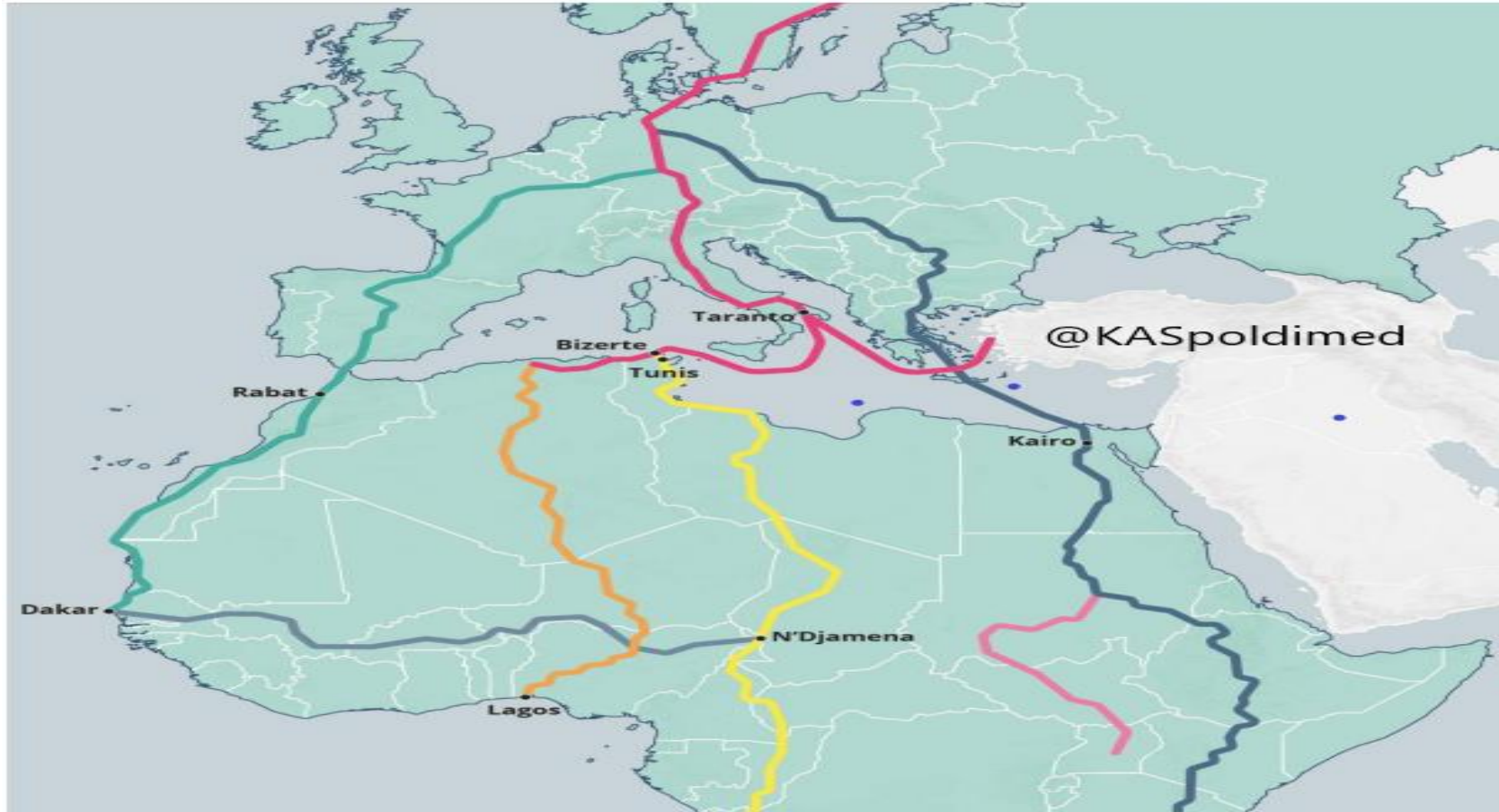
Η **Ελλάδα** ως κατάληξη των διασυνδετήριων ηλ. καλωδίων και εξαγωγών LNG προς FSRU's Ρεβυθούσας+Αλεξανδρούπολης καθίσταται μέρος ενεργ. σύνδεσης Αιγύπτου-ΕΕ και αναβαθμίζεται στην εν. γεωπολιτική N-A Ευρώπης.

Αίγυπτος και Ελλάδα, μέσω εμπ. σιδηροδρομικής σύνδεσης Πειραιά-Βαλκανίων (COSCO) και αναβάθμισης λιμένων,

επιδιώκουν σύσταση

εμπορευματικού διάδρομου Αν. Αφρικής-αγορών + βιομηχ. κέντρων ΚΑΕ μέσω της Ανατολικής Μεσογείου.

Δια-Μεσογειακή ενεργειακή και εμπορική σύνδεση
Τουρκία-Ιταλία (Κεντρική Ευρώπη)-Τυνησία-Αλγερία-Δ. Αφρική
Ελλάς (Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη)-Αίγυπτος-Αν. Αφρική

Ευχαριστώ για την προσοχή.